

## Vyjádření k bakalářské práci Jana-Marka Šika „Role Eliase Lönnrota při vzniku Kalevaly“

„Je naším názorem, že ať již podobná skladba v minulosti existovala či nikoliv – což je i odborný názor současné vědy –, Lönnrot ji svou prací nakonec stejně vytvořil a svou Kalevalu přenechal finskému lidu tím, že jej označil za jejího stvořitele.“ (Úvod, str. 6.) Naštěstí podobné enigmatické věty se nadále v BP neobjevují a diplomant také minimum pozornosti věnuje omezující floskuli „co bylo dřív, slepice nebo vejce“. Neboť JMŠ představuje vznik Kalevaly především jako proces s nadsázkou a s poukazem na nezpochybnitelné tutorství doc. Č. řekněme až kafkovským.

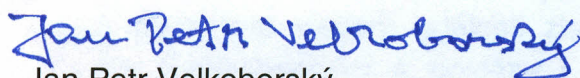
Po stručném „Úvodu“ v kapitole „Podmínky vzniku Kalevaly a sběr kalevalské poezie před Lönnrotem“ mohl diplomant více rozvést myšlenku, že v době svého sběru v 18. a 19. století byly písně kalevalské zvláště dobře dochovány na východě – ve Finské a Ruské Karélii, a to mimo jiné proto, že ruská pravoslavná církev byla k lidovým praktikám a obyčejům, obsahujícím také staré pohanské prvky, tolerantnější než převažující katolická (luterská?) církev.

Curriculem vitae, oživovaným mimo jiné „sběrnými cestami“, diplomant v centrální kapitole BP krok za krokem a vhodně volenými důkazy interpretuje úctyhodnou množinu atributů přiřčených autorem E.Lönnrotovi v Abstraktu. Lönnrot jako sběratel, historik, zapisovatel, kompilátor, vydavatel a vlastenec. S hlavním záměrem nastínit skrze postavu „tvůrce“ (tekijä?) Kalevaly složitý vývoj, kterým toto dílo, označované jako finský národní epos, při svém vzniku prošlo. Zaštitěn citacemi současných finských autorit a méně již vlastních konstruktů projde diplomant sledem události zhruba od setkání Lönnrota s věhlasným pěvcem Kieleväinenem a posléze i A. Perttunenem až po Koulu-Kalevala (Kalevala pro školy), což bylo Lönnrotovo poslední zpracování sesbíraného materiálu s datací 1833–1862 (případně 1828–1862). Ta druhá datace je z pera Lauriho Honka, kterého diplomant také nejčastěji cituje a jenž mluví dokonce o pěti Kalevalách. V nich Honko vidí samostatná díla, vycházejí z úvahy, že Lönnrot tu vždy vytvořil jednu z možných redakcí (říká jim performance) a žádná z nich nemůže nutně být lepší než ostatní, protože každá je samostatným plnohodnotným dílem.

Z literárně-historického, ale snad i z psychologického hlediska, stojí za povšimnutí, jak se v různých peripetiích nejen opakuje L. přesvědčení o

ztracené epické skladbě, již je na něm teď rekonstruovat (tu dočká se L. kritiky především od Arwidsona a Runeberga), ale i vlastních schopnostech učinit tomuto nároku zadost. Ať již tu proměnu (S. Timonen) označíme jako střidu sběratel-zapisovatel (který to, co slyší, o své vůli zkracuje, vypouští, prostě rediguje), snahu upřednostňovat kritéria estetická nad historickou věrohodností, nebo již náročněji: rezignujeme na tezi, že ústní lidová poezie zůstává „nedokončená“ (Honko), povýšíme konkrétní přednes básně nad ostatní možné realizace, kodifikujeme ji (jako to učinil L. svým zápisem) a zabijeme. I vzhledem k tomu, že dle střízlivých odhadů počet veršů napsaných samotným L. představuje jen zanedbatelnou část textu (asi 3 %), že L. podle vlastních slov hledal – i jako bytostný romantik – epos vzniklý mezi „kansa“, který ze své podstaty není ovlivněn žádným zásahem jednotlivce, jak je tedy možné, že vznikla skladba, která svou délkou a epickou šíří dalece přesahuje jakoukoli jinou, kterou se L. podařilo zaznamenat? ptá se N. Hämäläinenová. Odpověď je zásadní: Lönnrot se nezdráhal činit změny nikoli v jednotlivých verších, ale na úrovni větších jednotek, zápletky a struktury, a Hämäläinenová tuto teorii dokumentuje na podrobném rozboru první básně o Kulervovi, jak ji Elias Lönnrot zkompiloval ve své Alku-Kalevale.

Obdobných L. konstruktů by diplomant jistě mohl uvést více, ale to by byl již zjevný přesah do magisterské práce (které se diplomant neodříká, když například mluví o problematice pěti různých Kaleval). O tom může vědět více doc. Č. a samozřejmě Jan-Marek Šik, který zatím napsal výbornou bakalářskou práci.

  
Jan Petr Velkoborský